

PODSUMOWANIE

PoMOCna KAWA #31

KWESTIE PRAWNE — MIESZKALNICTWO I
STATUS STUDENTÓW Z UKRAINY

22 PRZEDSTAWICIELI ORGANIZACJI WZIĘŁO UDZIAŁ W NASZYM SPOTKANIU Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, Fundacji Q, Fundacji Avalon, Fundacji Feminoteka, Stowarzyszenia Mudita, Centrum Praw Kobiet Fundacji Studio M6, Świetlicy Krytyki Politycznej w Cieszynie i inni

Wyjątkowo w **środę 14 czerwca 2023** spotkaliśmy się na kolejnej **PoMOCnej Kawie**. Gościłami spotkania były Alina Palamarchuk, Pełnomocniczka Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej ds. Współpracy z Ukrainą, i Kornelia Trubiłowicz, prawniczka ze Stowarzyszenia Interwencji prawnej.

Parlament Studencki o sytuacji prawnej studentów ukraińskich

Jak zaznaczyła Alina Palamarchuk, rozważania nad sytuacją prawną studentów z Ukrainy, którzy chcą kontynuować naukę na uczelni wyższej w Polsce, **należy rozpocząć od rozróżnienia dwóch kategorii w ramach tej grupy** - studentów, którzy rozpoczęli edukację w Polsce przed 24 lutego 2022 roku, i tych, którzy do nauki przystąpili po tej dacie. Taka klasyfikacja jest kluczowa dla zrozumienia ich sytuacji, **zwłaszcza w kwestii podstaw legalizacji pobytu** (z racji tego, że Ukraina nie jest w Unii Europejskiej). Studenci przybyli przed wojną mogli ubiegać się o wizę studencką, dzięki której mogli zostać w Polsce (na mocy tzw. ustawy covidowej dochodziło do wydłużenia terminu pobytu na podstawie wizeny, z czego też korzystali studenci zza wschodniej granicy). Natomiast podstawą legalizacji pobytu studentów, którzy zjawili się w Polsce w związku z inwazją Rosji na Ukrainę, jest ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego kraju.

Jak później dodała Kornelia Trubiłowicz, według interpretacji Stowarzyszenia Interwencji Prawnej **w sytuacji kiedy student, który przebywał na mocy ustawy covidowej w Polsce, utraci ten tytuł do pobytu, wówczas dalej legalnie może przebywać na terenie naszego kraju - tym razem na podstawie specustawy**. To racjonalne rozwiązanie, ponieważ powrót do Ukrainy nie jest możliwy.

Przedstawicielka Parlamentu Studenckiego zwróciła uwagę, że **studenci przybyli przed 24 lutego 2022 roku nie posiadają tytułu do ubezpieczenia, w przeciwieństwie do studentów posiadających PESEL UKR**. Studenci obydwu kategorii mogą ubiegać się o zapomogi finansowe na uczelni i stypendia socjalne.

Ruszył także program **studiów pomostowych na niektórych uczelniach** – ich celem jest integracja nowo przybyłych z lokalnym środowiskiem. Pierwszy rok w takim trybie prowadzony jest w języku ukraińskim, a następne lata w angielskim lub polskim – wybór należy do studenta.

SIP o miejscach zbiorowego zakwaterowania dla uchodźców z Ukrainy

Kornelia Trubiłowicz zauważyła, że **przepisy specustawy dotyczące mieszkalnictwa pozostają na tyle niejasne, że w zależności od regionu Polski mogą być interpretowane zgoła inaczej, co powoduje stosowanie odmiennych praktyk w zakresie wykonywania prawa**.

Należy najpierw zwrócić uwagę na **brak obowiązku ze strony wojewody do zapewnienia pomocy obywatelom Ukrainy w postaci zakwaterowania, zapewnienia całodziennego wyżywienia, transportu itd.** Ten obowiązek wynika z Dyrektywy Rady UE w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony, której Polska jest stroną. Warto tutaj nadmienić, że **wojewoda może zlecić prowadzenie centrów zbiorowego zakwaterowania (dalej CZZ) innym podmiotom**, np. przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym czy jednostkom samorządu terytorialnego.

Mieszkańcy CZZ **nie mają statusu lokatora/najemcy**. Nie mają w stosunku do nich zastosowania przepisy prawa cywilnego (zakładające m.in. równość stron stosunku umowy najmu), a w ramach stosunków administracyjnoprawnych, osoba fizyczna w kontakcie z organem administracji publicznej ma rolę podrzędną. Taki stan rzeczy wynika z faktu, że organizatorem i koordynatorem centrów zbiorowego zakwaterowania jest wojewoda. Dodatkowo to on sprawuje nadzór i wydaje wszelkie decyzje administracyjne w związku z zapewnianiem pomocy mieszkaniowej.

Innym problemem jest **brak uregulowanych zasad eksmisji z CZZ** – zasad jej przeprowadzania i podstaw prawnych (z drugiej strony, wydaje się, że przypadki wyrzucenia uchodźców nie zachodzą, ponieważ w większości otrzymują oni zwolnienie od opłat).

Istnieją także regulacje, które zwalniają z obowiązku uiszczenia opłaty z mocy prawa – dotyczy to m.in. osób z niepełnosprawnościami, samotnego rodzica wychowującego dziecko do 12. miesiąca życia, osób starszych (powyżej 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn), jak i małoletnich. **Najbardziej ogólną przesłanką, której wystąpienie uprawnia do zwolnienia z opłat, jest tzw. trudna sytuacja życiowa uniemożliwiająca partycypowanie w kosztach pomocy.** Ze względu na to, że jest to przesłanka ustawowa (zatem nie jest konieczne składanie wniosku), **ciężko samodzielnie określić co ustawodawca uważa za taką sytuację.** Pani Kornelia Trubiłowicz zwróciła uwagę, że najlepszym rozwiązaniem jest przesłanie zapytania do wojewody w tej kwestii. Ważnym źródłem tej informacji mogą być ankiety, które w takich centrach są wypełniane co trzy miesiące. **Nie reguluje się także skutków braku uiszczenia opłaty w ogóle.**

Ze względu na zawziętość sprawy, **Stowarzyszenie Interwencji Prawnej przygotowało specjalną broszurę informacyjną, która zawiera najważniejsze informacje dla uchodźców w tej kwestii.** Broszurę można pobrać [tutaj](#).

KONTAKT:

Jeśli potrzebujesz kontaktu do konkretnej organizacji, napisz do nas na adres: julia.bochenek@culturelab.pl. Zachęcamy również do dołączenia do naszej [zamkniętej grupy](#) dla członków organizacji, NGO i wolontariuszy na Facebooku, w której dzielimy się wiedzą oraz ponadwymiarowymi zasobami, szukamy inspiracji, dajemy znać o grantach.